

kiparske

tehnike

Slobodno likovno izražavanje, kaširanje
Skupina Suncokret, djeca u dobi od 4. do 7. godine života
Dječji vrtić Dječja igra, Zagreb

Kiparstvo je umjetnost oblikovanja volumena u prostoru. Kiparska, odnosno, skulptorska djela dijele se na samostojeću skulpturu i reljef. Samostojeće skulpture su u svojoj biti trodimenzionalne forme u prostoru, koje su s tim prostorom u interaktivnom odnosu - one ga zauzimaju, prožimaju ga, prostor prolazi kroz njih, ostaje zarobljen u njima ili se, pak, na neki drugi način dopunjuju.

Reljef je skulptura u kojoj je ploha nositelj prikaza.

Jednako kao što reljef u geografiji označava sve ravnine i neravnine na zemljinoj površini, tako i u kiparstvu pojam reljefa označava masu oblikovanu na plohi koja stvara privid prostora i volumena.

Za djecu je kiparstvo, odnosno oblikovanje u prostoru, sasvim prirodan i spontan način izražavanja, štoviše, u predškolskoj dobi ona prstićima lakše oblikuju ono što vide ili žele predočiti nekom drugom. Taktilnost kiparskog oblikovanja odličan je primjer osjetilnog istraživanja.

kaširanje

Željka Beneta i Ivana Bucković, odgajateljice
Dječji vrtić Dječja igra, Zagreb
info@djecja-igra.hr

Način primjene

Djeci ponudimo pedagoški neoblikovan materijal različitih oblika i veličina, ljepive trake različitih debljina, smjesu za kaširanje, papir i kistove, a u drugoj fazi aktivnosti različite boje i lak. Masu za kaširanje pripremamo tako da u 1 litru hladne vode umutimo 4 velike žlice brašna i stavimo kuhati. Masu cijelo vrijeme miješamo. Kad dobije željenu gustoću (kao puding), maknemo je sa štednjaka, a u smjesu možemo dodati i drvofigks. Ohlađenu masu nanosimo na prethodno izrađenu konstrukciju i na izrezane komade papira kojima oblijepimo/iskaširamo predviđene plohe. Potrebno je nanijeti barem dva sloja papira kako bi oblik poprimio čvrstoću. Nakon sušenja, kaširane predmete možemo obojati. Ukoliko je riječ o dječjim radovima, bojamo ih temperom i nakon sušenja lakiramo. Ako smo kaširali smjesom u kojoj ima drvofigksa, za bojanje koristimo lak-boje ili različite perive boje. Kaširane staklene predmete ne bojamo već samo lakiramo.

Mali savjeti

Ne postoji jedinstven 'recept' za pripremu mase za kaširanje. Jedni koriste oštro brašno, drugi glatko, i sve to u različitim omjerima. Pokazalo se kako je dobro kao vezivo dodati ljepilo za tapete, a u 'štirku' (masu za kaširanje) je također dobro dodati malo drvofigksa (dvije velike žlice na litru mase). Za kaširanje staklenih predmeta može se koristiti smjesa drvofigksa i vode (1:1). Sve kaširane uratke zbog veće čvrstoće, dugotrajnosti i lakšeg održavanja obavezno treba prelakirati lakom za čamce ili bezbojnim lakom u spreju.

Upute za djecu

Da bi se djeca potaknula na kreativno izražavanje, u likovnom centru može im se ponuditi puno različitih materijala – poput plakata, knjiga, časopisa, fotografija i modela vezanih za temu likovnog rada.

Poticaji na stolu mogu se ponuditi u dvije etape. U prvoj etapi nude se oni koji su potrebni za stvaranje osnove za kaširanje, a u drugoj ostali materijali potrebni za kaširanje. S obzirom na to da djeca imaju pravo na slobodu odabira materijala iz okruženja, vrlo često se dogodi da upotrijebe i nepredviđene materijale, što rezultira još bogatijim i kreativnijim uratkom.

Dodatni prijedlozi

Svi odgajatelji koriste kaširanje u odgojno-obrazovnom procesu s djecom u okviru dječjeg likovnog izražavanja. Međutim, ono je nezaobilazna tehnika kad je riječ o prostorno-materijalnom kontekstu, kako u izradi didaktike tako i u izradi različitih pregrada za formiranje centara.

Kaširana didaktika

Kaširana pregrada

Likovno izražavanje kaširanjem

Kaširanje ukrasa

plastelin

Višnja Vekić-Kljaić, odgajateljica mentorica
Dječji vrtić Pčelica, Osijek
vekicljaiic.visnja@gmail.com

Način primjene

Plastelin se može naći svim bojama sunčeva spektra, te u crnoj i bijeloj, a u trgovinu dolazi u obliku manjih pločica smještenih u kutijice ili plastične posudice. Vrlo je podatan za modeliranje, a pritom, kao ni glinamol, ne prlja. Plastelin se može mijesiti, valjati, gnječiti, utiskivati, a može se i modelirati u različite oblike i likove. Dobro ga je uvijek prvo malo izmijesiti rukama, a tek onda modelirati. Može se koristiti i u istraživačkim aktivnostima (npr. s vodom), matematičkim (modeliranje geometrijskih tijela), spoznajnim (modeliranje životinja, biljaka, planeta...). Primjenjuje se i kao odlično sredstvo za razvoj fine motorike šake i prstiju, te kao likovni materijal.

Mali savjeti

Kad ga držimo na hladnom mjestu, plastelin se stvrdne i ukrući te njime nije moguće raditi. Zato ga moramo staviti na toplije mjesto ili ga zagrijati rukama prilikom gnječenja, čime će dobiti elastičnost.

Prilikom kupnje plastelina ili prije neposrednog rada s njim treba provjeriti rok valjanosti. Zna se dogoditi da stari ili jeftini plastelin izgubi plastičnost i elastičnost ili pušta boju i prlja.

Upute za djecu

Ponudite djeci da za modeliranje jednog oblika upotrebljavaju jednobojni plastelin. Tako će bolje doživjeti njegovu plastičnost. Ukoliko pomiješaju nekoliko boja, tada zbog šarenila plastičnost odnosno voluminoznost oblika ne dolazi do izražaja, a svjetlo i sjena koja daje posebnu vrijednost trodimenzionalnom obliku izgubi se u šarenilu boja. Ukoliko djeca žele kombinirati boje plastelina, pokažite im kako ih međusobno mogu kombinirati na način da jedan oblik izmodeliraju u jednoj, drugi u drugoj boji, a onda njima grade prostorne oblike ili likovne kompozicije postavljajući jedan oblik do drugoga u nizove ili skupove. Tako mogu volumenom izraziti i kolorističke odnose u prostoru.

Dodatni prijedlozi

U nedostatku plastelina djeci se može ponuditi i slano tijesto (čaha brašna, pola čaše soli, žličica ljepila za tapete, pola čaše tople vode) koje možete obojiti temperama ili prehrambenim bojama. Tijesto je puno jeftinija i izdašnija varijanta jer se plastelin brzo troši. Tijesto možete čuvati u hladnjaku u plastičnim vrećicama i po nekoliko dana. No, tijesto nema tako intenzivne boje i plastičnost poput plastelina.

Polarne životinje, plastelin
Roza skupina, djeca u 6. i 7. godini života
Dječji vrtić Pčelica, Osijek

kaširana papier-plastika

Marijanka Boštjančić, odgajateljica savjetnica
Dječji vrtić Trešnjevka, Zagreb
marijanka.bostjancic@hotmail.com

Način primjene

Djeca jako vole plastično oblikovanje, no u početku im je pritom potrebna tehnička pomoć odgajateljice ili starijih prijatelja. Prvo izrađujemo postolje za skulpturu postupkom kaširanja. Gustu štirku izrađujemo na način da u pola litre kipuće vode dodamo decilitar razmućenog brašna i kuhamo nekoliko minuta uz miješanje. Potom natrgamo komadiće novinskog papira veličine dječjeg dlana. Papirići se urone u ohlađenu štirku i potom lijepe na podlogu (napuhani balon, prazna kutija...) te dlanom poravnavaju. Dovoljno je 4-6 slojeva. Kaširano postolje se oboji gustom bijelom temperom. Na njega se lijepljenjem, vezanjem, urezivanjem i spajanjem učvršćuju kutije i ambalaža raznih veličina, oblika, boja i tekstura. To mogu biti prikupljeni i načinjeni oblici. Zatim te individualne radove učvršćujemo na zajedničku skulpturu.

Mali savjeti

Ako je štirka pregusta, potrebno je dodati hladne vode. Kutiju (postolje) treba kaširati s obje strane kako se ne bi uvijala, slojeve je važno lijepiti ravnomjerno, no ne više od 3 sloja dnevno. Ako je skulptura nestabilna, treba je nasloniti ili podbočiti. Načinjeni oblici mogu se lijepiti silikonskim ljepilom jer ono bolje učvršćuje. Cijela aktivnost traje nekoliko dana.

Upute za djecu

Prije građenja upoznajte djecu s osobinama materijala koje koriste. Potičite individualnu igru slaganja, kombiniranja, građenja i spajanja oblika. Ohrabrujte suradnju djece i njihov odabir teme tike budućih skulptura.

Dodatni prijedlozi

Motivaciju djece za oblikovanje skulpture od valjaka možete potaknuti igrom palačinkanja, poligon-vježbama na valjkastim strunjačama i građenjem zamišljene građevine od strunjača.

Igra geometrijskim tijelima, kaširana papier-plastika
Skupina Lastavica, djeca u 5. godini života
Dječji vrtić Trešnjevka, Zagreb

glina

Edita Rogulj, odgajateljica mentorica
Dječji vrtić Cvrčak, Zagreb
edita.rogulj@zg.t-com.hr

Način primjene

Glina je zbog svoje izvanredne podatnosti najjednostavniji i najrafiniraniji kiparski materijal. Djetetu je dovoljno ponuditi glinu i ono vrlo brzo kreće u istraživanje njezinih svojstava i kvaliteta. Odgajatelji će znati procijeniti kad je dijete spremno krenuti na višu razinu njezina istraživanja – oblikovanje. Prilikom tog procesa treba se voditi karakteristikama dobi djeteta, kao i individualnim osobinama i mogućnostima svakog djeteta ponaosob. Dijete glinu gnječi, savija, razvlači, utiskuje, prošupljuje, dodaje i oduzima. Nakon što upoznata mogućnosti koje pruža glina, počinje modelirati predmete koji ga okružuju.

Mali savjeti

Glina mora biti djeci nadohvat ruke kako bi se njome mogla igrati kad ona to požele. Glina nije isključivo likovni materijal. Rad s glinom dokazano ima i terapijsko djelovanje. Senzualnost gline pokazuje se kao most između dječjih osjetila i osjećaja. Rad s glinom opušta i smiruje, potiče djecu na verbalnu komunikaciju. Djeca kroz glinu kanaliziraju svoje osjećaje i probleme. Poseban interes za glinu pokazuju djeca s ADHD sindromom. Ona nakon igre s glinom osjećaju veliku smirenost.

Upute za djecu

Odgajateljica daje upute vezane uz održavanje podatnosti gline za rad. Glina je materijal s kojim djeca ne mogu pogriješiti – samo jednim pokretom uklanjaju se svi nedostaci. Dijete ne gubi samopouzdanje već ga jača svakim pokretom u glini. Motivi koje će dijete modelirati posvuda su oko nas. Dopustite da dijete samo izabere što će modelirati. Djeci treba objasniti da predmete koje modeliraju dodavanjem treba zalijepiti slipom - ljepljom koje smo sami napravili od gline i vode. U protivnom će komadići otpadati kako se glina bude sušila. Predmeti od gline sušenjem postaju krhki i lako se lome.

Dodatni prijedlozi

Glina je materijal koji se može koristiti više puta. Suhe predmete od gline možemo namočiti vodom i tako ih opet pretvoriti u masu za modeliranje.

Prvi susret s glinom

Kidanje malih komadića gline

Isprobavanje teksture gline

Upotreba alata, rezanje i slaganje u kompoziciju

Modeliranje manjim dijelovima – snjegović

Korištenje slipa za lijepljenje dijelova

Elmer, glina
Skupina Teddy bears, djeca u 6. i 7. godini života
Dječji vrtić Cvrčak, Zagreb

Sandala, glina
Skupina Teddy bears, djeca u 6. i 7. godini života
Dječji vrtić Cvrčak, Zagreb

papir-plastika

Ester Jedrejčić, odgajateljica
Dječji vrtić i jaslice Duga, Umag
ester234@net.hr

Način primjene

Kartončići i papir različitih oblika, debljina i teksture oblikuju se motanjem, savijanjem, lomljenjem, rezanjem, spajanjem... a zatim lijepe na deblju podlogu (karton). Cilj je dobiti uzdignutu strukturu u prostoru, pa je tehnika stoga primjerenija djeci predškolske dobi.

Mali savjeti

Pripremiti kartončiće i papir koji svojim oblikom asociraju i način primjene: uske i dugačke koji se mogu motati, ali i jednostavno prilijepiti samo na krajevima; kratke različitih oblika koje treba spajati da bi se dobila željena struktura.

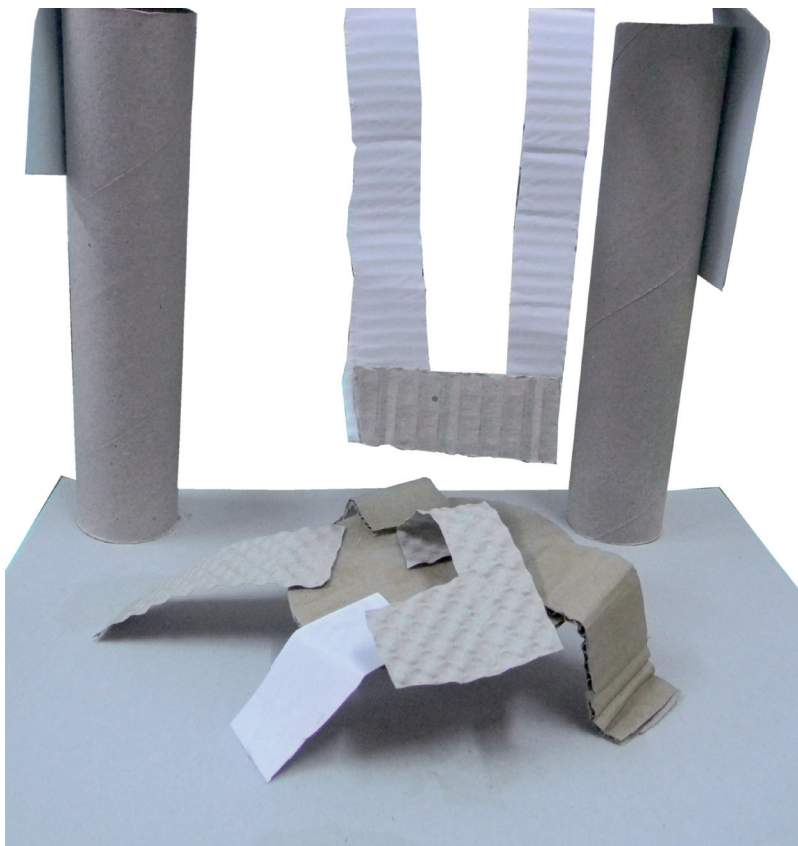
Upute za djecu

Djecu treba poticati na samostalan izbor materijala i oblikovanje. Što je veći izbor papira i kartona, više je prostora za kreativnost. Budući da su nam za ovu aktivnost potrebne škare, ljepilo, silikonsko ljepilo, spajalice... ovisno o dobi prilagodit ćemo razinu samostalnosti korištenja potrebnog materijala.

Dodatni prijedlozi

Djeci zanimljivi motivi su dječja igrališta, ceste, gradovi, motivi koji se nižu i nemaju jako kompliciranu strukturu. Ustrajnu i motorički spretniju djecu se može potaknuti da rade i kompliciranije oblike s više detalja i više mogućnosti oblikovanja, spajanja i lijepljenja za podlogu.

Vrtičko dvorište, papir-plastika
Skupina Cvrčci, djeca u 6. godini života
Dječji vrtić i jaslice Duga, Umag

oblikovanje žicom

Kristina Uvodić, odgajateljica
Mihaela Balić, odgajateljica pripravnica
Dječji vrtić 'Kremenko', Split
kristina.uvodic@gmail.com
mihaelajurko@gmail.com

Način primjene

Modeli od žice pogodni su zbog svoje neznatne težine, za izradu visećih konstrukcija i mobila, kao i za samostojeće radove.

Žica je kao materijal manje podatna od 'mekanih' kiparskih materijala (tijesta, plastelina, gline) i 'tvrđa' od krutih (kamenja, siporeksa, drva). Osim oblika kojeg joj je zadala ljudska ruka, žičana konstrukcija nosi i element zraka, prostora koji je prožima iznutra.

Konkretnim manipuliranjem spoznaju se pojmovi kao što su volumen, unutarnji i vanjski prostor, odnosi u prostoru, veličina. Ponudom različitih predmeta iz svakodnevnog života - kutija, posuda, olovaka, štapova, kartonskih tuljaka i sl., preko i oko kojih se žica može omotavati i skidati, proširujemo mogućnost istraživanja otpora žice i načine savijanja u različite oblike (krug, spirala...). Dobiveni oblici i dijelovi se građenjem sklapaju u cjelinu. Perlice se koriste kao dekorativno i vezivno sredstvo. Žice različitih boja vizualno ističu dijelove konstrukcija i omogućuju lakše praćenje vezivnih niti.

Mali savjeti

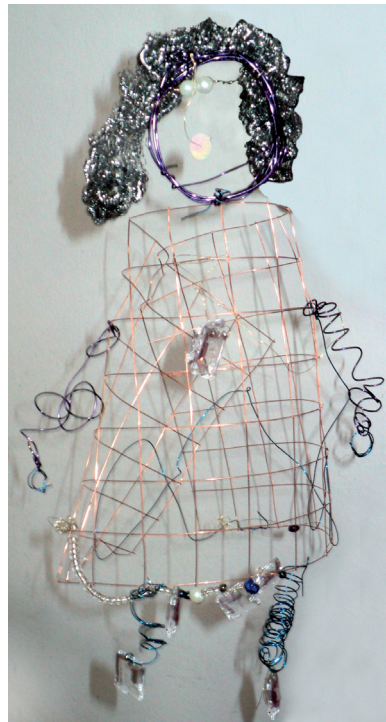
Potrebno je jako voditi računa kod nabave i izbora žice – u obzir dolaze samo one koje su dovoljno mekane i fleksibilne te sigurne za rukovanje (žica za nakit, izolir-žica, žičane spužve, metalizirani konac). Takve žice mogu se rezati i običnim dječjim škarama za papir. Deblje žice i žičane mreže potrebno je ponuditi već odrezane i zaštićenih i obrađenih rubova.

Upute za djecu

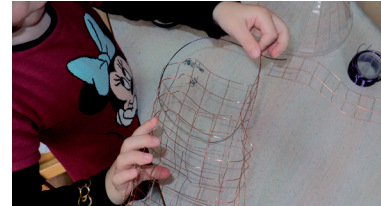
Djecu se u ovu tehniku uvodi poznatim aktivnostima, kao što je nizanje perlica, što će im omogućiti manipulaciju novim materijalom na poznat način. Nakon toga možemo im ponuditi različite predmete po kojima mogu omotavati žicu te je nakon toga bez poteškoća izvući. Pomoću odgajatelja tražit će kod povezivanja dijelova i vezivanja žicom. Treba ih poticati na vizualnu analizu pitanjima poput: 'Na koji te oblik to podsjeća?' Mogućnosti savijanja u različite oblike često će isprobavati i na svom tijelu, rješavajući problem metodama pokušaja i pogrešaka i omotavajući je oko prsta, ruke, zgloba, pomažući si međusobno. Treba ih uputiti u regulaciju pritiska kod savijanja i omatanja žice - jače savinuta žica onemogućava pokretanje spojenih dijelova.

Dodatni prijedlozi

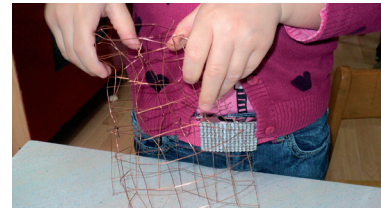
Ova tehnika ima izrazit istraživačko-spoznajni karakter, te je pogodna za svu djecu kojima je potreban dodatan poticaj za razvoj sitne motorike šake. Nakon nekoliko aktivnosti upoznavanja s materijalom i modeliranja rukama, dobro je ponuditi manje i jednostavnije alate poput kliješta za nakit ili 'kukice' (za kukičanje), kojima se omogućavaju veće mogućnosti savijanja i izvlačenja žice.

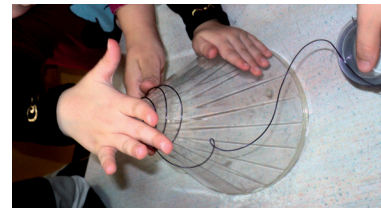
Lutka, žica
Odgojna skupina Mališi, djeca u dobi od 3. do 5.
godine života
Dječji vrtić Kremenko, Split

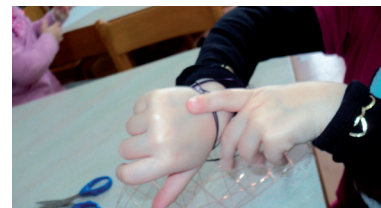
Upoznavanje s materijalom

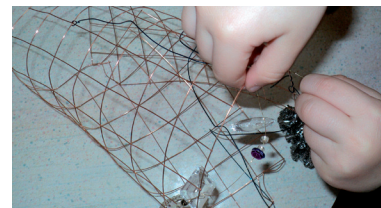
Savijanje, oblikovanje i konstruiranje tijela lutke

Korištenje pomagala za dobivanje željenog oblika kruga

Drugo rješenje za dobivanje kruga - namatanje žice oko zgloba ruke

Zatvaranje volumena žičanom mrežom, vezivanje žice i sastavljanje dijelova u cjelinu

Izrada očiju za lutku od perlica nanizanih na žicu za nakit i pričvršćivanje glave na tijelo

žica

Jasminka Gršković, odgajateljica
Dječji vrtić Katarina Frankopan, Krk
josip.grskovic2@ri.t-com.hr

Način primjene

Žica je oblikovni materijal koji puno može pridonijeti razvoju motorike i stjecanju iskustva u doživljaju prostora. Radovi od žice (skulpture) načinjeni su od tzv. linijski istanjene mase. Žica se oblikuje savijanjem, tako da se prvo napravi obris (za to se može koristiti deblja žica u svrhu naglašavanja oblika), a unutar konturne obrisne crte može se popunjavati tanjom žicom čime se dobije struktura ili građa oblika.

Mali savjeti

Pri oblikovanju žicom možemo kombinirati žice različitih debljina i boja. Preporučuje se upotreba tanke žice koja se može lako savijati. Međusobnom kombinacijom debelih i tankih, finih i grubih, tvrdih i mekanih žica izražavamo linearne kontraste. Ako kombiniram žice u boji, ostvarujemo prostorni crtež gdje boja daje novu dimenziju konačnom dječjem uratku.

Kad djeca oblikuju žicom, treba pustiti njihovoj mašti na volju, te poticati međusobno povezivanje i kombiniranje motiva. Tako će nastati likovno bogati prostorni crteži. Treba raditi s podatnom žicom dugačkom 1-1.5 m čiji su rubovi odrezani ili zaobljeni tako da budu sigurni za djecu. Najsigurnija je plastificirana žica kakva se koristi u vinogradarstvu i cvjećarstvu.

Upute za djecu

Vrlo je važno da djeca nauče razlikovati liniju i linijsko. Djeca će uz pomoć ove tehnike u praksi shvatiti da, za razliku od iscrtane linije, linija žice ima dimenziju trodimenzionalnosti i da se crta na plohi može kretati samo plošno: gore, dolje, lijevo, desno – a crta u prostoru može se kretati i naprijed i natrag, tj. u dubinu.

Potaknite djecu da istražuju kako se sve žica može savijati. Potaknite ih da govore o obliku koji su dobili istraživanjem. Teme trebaju biti poticajne i primjerene dobi. Primjeri za obradu – bicikl (promatranjem za djecu predškolske dobi ili zamišljanjem za djecu mlađe dobi).

Dodatni prijedlozi

Tehnika oblikovanja žicom rijetko se koristi u vrtiću. Najčešći razlog je strah od ozljeda. Iz tog razloga se kao alternativa žici može ponuditi i čvrsto zavijena aluminijska folija. Foliju djeca mogu samostalno skraćivati. Žica je zahvalan oblikovni materijal koji se uvijek može nanovo koristiti a da pritom ne gubi na kvaliteti.

Naočale, kombinirano plastificirana žica i vinogradarska žica
Djeca u dobi od 3. do 6. godine života
Dječji vrtić Katarina Frankopan, Krk

Bicikl, aluminijska folija
Djeca u dobi od 3. do 6. godine života
Dječji vrtić Katarina Frankopan, Krk

Cvijeće, vinogradarska žica
Djeca u dobi od 3. do 6. godine života
Dječji vrtić Katarina Frankopan, Krk

kamen

Višnja Vekić-Kljaić, odgajateljica mentorica
Dječji vrtić Pčelica, Osijek
vekicljaic.visnja@gmail.com

'Pod kreativnošću podrazumijevamo takvo stvaralaštvo kojim se stvara nešto novo, drukčije od dotadašnjeg, koje uključuje rješavanje problema na svoj način, otkrivanje do tada nepoznatog.' Stjepan Ozimec

Način primjene

Kiparstvo nastaje oblikovanjem volumena materijala u prostoru. U kiparstvu se upotrebljavaju različite vrste kamena, od mekih pješčanika do različitih vrsta mramora. Kamen ima svoj specifični karakter, tvrdoću, boju, šupljikavost, gustoću i težinu, što utječe na likovni karakter djela. Osim što ga mogu bacati, uspoređivati njegove teksture i boje, koristiti u igrama građenja, kamen djeca mogu i oslikavati te od njega stvarati različite skulpture, slagati ga i lijepiti, stvarati mozaike, građevine i sl. Akrilne boje odlične su za oslikavanje ravnih i glatkih ploha kamena. Po kamenu se može slikati i temperama i bojama za staklo ili konturama za slikanje na staklu.

Mali savjeti

Kamen kao neoblikovani materijal čest je u igrama predškolske djece. Slažući i kombinirajući kamenje različitih oblika i veličina dijete može stvarati različite skulpture, a kao ljepilo možemo upotrijebiti silikonski pištolj ili drvofigs (koji sporije lijepi). Kamenje možemo lijepiti i za kartonsku podlogu, te tako stvarati različite mozaike. Možemo ga kombinirati sa staklom, staklenim kamenčićima, oblucima, školjkama, grančicama, crjepovima...

Upute za djecu

Često je djeci dovoljno ponuditi oblutke, kamenje, boje, ljepila, podloge, kartone, grančice i promatrati čudesne radove koji će nastajati. Ponekad je potrebno dogovoriti pravila kod upotrebe kamena te poticati njihovo dosljedno provođenje. Kod korištenja kontura djecu treba uputiti da se konturama ne boja, nego samo crta. Važno je ponuditi i tanke, mekane kistove i naučiti djecu na pravilno korištenje silikonskog pištolja. Važno je napomenuti i da površina kamena pri lijepljenju treba biti suha.

Dodatni prijedlozi

Prije same stvaralačke aktivnosti pustite djecu da manipuliraju kamenjem, da ga diraju, drže u ruci, uspoređuju oblike, teksture, veličine, težine. Kreativnost predškolske djece dinamično je, promjenjivo i fluidno iskustvo kod kojeg zadovoljstvo proizlazi iz procesa rada. U procesu likovnog izražavanja poželjno je često mijenjati likovne tehnike, materijale, istraživati, kombinirati te dopustiti djeci izražavanje emocija na različite načine.

Ljudi, ribe i brodovi, kamen
Smeđa skupina, djeca u 5. i 6. godni života
Dječji vrtić Pčelica, Osijek

